

examenbundel.nl

NIEUW
Sluit volledig aan
op het examen-
programma

samen gevat }

vmbo-kgt

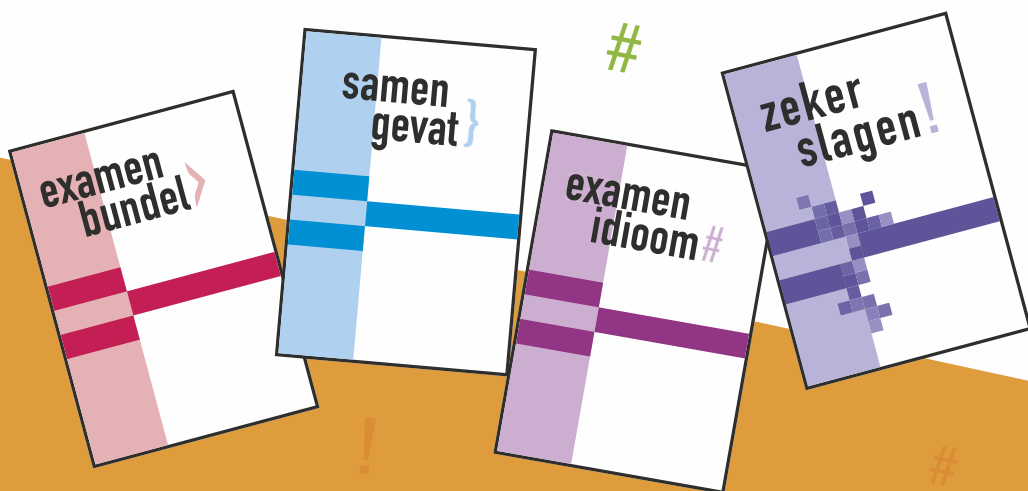
Economie

ThiemeMeulenhoff

! Zeker slagen met Examenbundels, meer dan oefenexamens! }

#geenexamenstress

MEER DAN ALLEEN EXAMENS >

- Oefenen met echte examens, met uitleg en toelichting van docenten en vakexperts.
- Oefenen met voorbeeldvragen per onderwerp.
- Voldoet aan de laatste exameneisen.
- Nog meer oefenen én gericht studieadvies op examenbundel.nl.

EXAMENSTOF ALLES IN ÉÉN }

- Alle examenstof in één boek, compact en overzichtelijk.
- Perfecte samenvattingen met voorbeelden uit de laatste examens.
- Overzichten met begrippen en definities.
- Te gebruiken naast elke lesmethode.
- Met handig trefwoordenregister achterin.

SPECIAAL VOOR DE TALEN

- De ideale voorbereiding op zowel het centraal schriftelijk examen als de schoolexamens.
- Meer dan 1000 idioomwoorden met realistische voorbeeldzinnen.
- Thematisch gerangschikt.
- Aandacht voor leesvaardigheid, gespreksvaardigheid én schrijfvaardigheid.

LEREN KUN JE LEREN !

- Handig hulpmiddel naast Examenbundel, Samen gevat en Examenidioom.
- Ontdek welke leerstrategieën het best bij jou passen.
- Bevat tips over effectief leren, plannen en motivatie.
- Meer tijd over voor andere dingen zoals werken en sporten.

#ikgazekerslagen

Ga naar examenbundel.nl voor meer informatie
over je eindexamens, extra oefeningen en meer!

www.samengevat.nl

samen gevat }

vmbo kgt economie

P.M. Leideritz

Vormgeving:	Criterium, Arnhem
Vrij tekenwerk/cartoons:	Henk Stolker, Breda
Technisch tekenwerk:	TiekstraMedia, Groningen
Opmaak:	PPMP Prepress, Wollega
Omslagfoto:	Shutterstock / Art_Photo

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt slimme flexibele leeroplossingen met een persoonlijke aanpak. Voor elk niveau en elke manier van leren. Want niemand is hetzelfde.

We combineren onze kennis van content, leerontwerp en technologie, met onze energie voor vernieuwing. Om met en voor onderwijsprofessionals grenzen te verleggen. Zo zijn we samen de motor voor verandering in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 11247 4

Derde druk, eerste oplage, 2023

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2023

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n)

uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd.

Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.

Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Voorwoord

In dit boek zijn de leerstof en vaardigheden voor je vmbo-examen kort en systematisch weergegeven. Zowel voor je schoolexamen als voor je eindexamen.

Met deze samenvatting moet je in korte tijd een grote hoeveelheid stof kunnen herhalen.

Je krijgt een duidelijk overzicht tussen hoofd- en bijzaken.

Achter in het boek staat een aantal voorbeelden met een verwijzing naar de verschillende hoofdstukken in dit boek. Daarmee krijg je snel in beeld hoe de examenstof samenhangt.

Samengevat zorgt ervoor dat de stukjes kennis die je de afgelopen jaren hebt opgedaan weer als een puzzel in elkaar passen.

Samengevat is naast iedere methode te gebruiken. Het boek helpt bij het zelfstandig leren.

Met de Examenbundel vormt Samengevat een belangrijke ondersteuning bij de voorbereiding op het eindexamen.

Heb je opmerkingen? Meld het ons via vo@thiememeulenhoff.nl.

Amersfoort, juli 2023

Hoe werk je met deze Samengevat?

Zoeken in dit boek

Je vindt in de inhoudsopgave een grove indeling van de stof. Per hoofdstuk hebben we een gedetailleerde inhoudsopgave gemaakt, die je snel binnen een hoofdstuk op de juiste plek brengt. Deze inhoudsopgave staat aan het begin van ieder hoofdstuk.

Als je alleen een onderwerp of begrip zoekt, kun je achterin het register zoeken en op die manier op de juiste plek in het boek terecht komen.

Beschrijving per onderwerp

Het boekje is verdeeld in hoofdstukken. Binnen deze hoofdstukken worden de bijbehorende onderwerpen kernachtig besproken. Daarbij zijn veel voorbeelden gegeven. Deze voorbeelden hebben een achtergrondkleur, zodat ze goed te onderscheiden zijn van de theorie.

Indeling van de stof

De onderwerpen uit de examenstof staan in de paragrafen genoemd. Binnen de paragrafen worden de bijbehorende begrippen uitgelegd en waar mogelijk van een voorbeeld voorzien. Als er een opsomming (met paarse bolletjes) is, dan worden er uitleg, kenmerken en eigenschappen beschreven.

Als de opsomming genummerd is, betreft het een stappenplan.

De auteur en de uitgever wensen je veel succes met de voorbereiding van je eindexamen!

Inhoud

1	Consumptie	6
2	Productie en arbeid	50
3	Internationale ontwikkelingen	82
4	Overheid en bestuur*	105
5	Verrijkingstof*	115
	Register	147

* Deze hoofdstukken vallen niet onder de examenstof voor vmbo-k.

1 Consumptie

1.1 Keuzeproblemen

- Behoeften
- Goederen
- Consumeren
- Schaarste
- Welvaart

1.2 Ruilen en geld

- Ruilsoorten
- Arbeidsverdeling of arbeidsspecialisatie
- Geldfuncties
- Geldsoorten

1.3 Inkomens

- Inkomensbegrippen
- Inkomensbronnen
- Inkomensverschillen
- Inkomensindeling
- Inkomensverdeling
- Lorenzcurve

1.4 Budgetteren

- Begroting
- Budgetteren
- Uitgaven

1.5 Consumentengedrag

- Invloed op consumentengedrag
- Persoonlijke en maatschappelijke behoeften veranderen
- Het gebruik van consumenteninformatie
- Vergelijkend warenonderzoek
- De invloed van marketing en reclame
- Reclame

1.6 Consumentenbescherming

- Garantieregelingen
- Consumentenorganisaties en hun werkzaamheden
- Overheid en consumentenbescherming
- Geschillencommissies

1.7 Geld en betalen

- Geldfuncties
- Betalen aan de kassa
- Betalen van online aankopen
- Internetbankieren en saldo checken
- Buitenlands geld
- Wisselkoers

1.8 Sparen

- Spaarmotieven
- Manier om te sparen
- Hoogte van de rente
- Rentesoorten
- Sparen of besteden
- Beleggen
- Koerswinst en koersverlies
- Sparen of beleggen

1.9 Lenen

- Leenmotieven
- Hoogte van het leenbedrag
- Consumptief krediet
- Waar je op moet letten
- Financiële instellingen

1.10 Verzekeren

- Algemene begrippen over verzekeren
- Verzekeringsmotieven
- Wel of niet verzekeren
- De verzekeringsovereenkomst en polisvoorwaarden
- Particuliere verzekeringsbedrijven
- Voorlichting over verzekeringen

1.11 Veelvoorkomende schadeverzekeringen

- Woonverzekeringen
- (Brom)fiets- en motorrijtuigenverzekering
- Reisverzekering
- Aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren (APV)
- Zorgverzekering

1.12 Huren of kopen van een huis

- Woningtekort
- Motieven om huis te huren
- Motieven om huis te kopen
- Kopen of huren?

1.13 Huurwoningen

- Soorten huurwoningen
- Soorten verhuurders
- Huurbescherming
- Huurtoeslag

1.14 Kopen en financieren van een woning

- Kopen van een woning
- Hoe word je eigenaar van een huis?
- Financiering koopwoningen
- Hypothecaire lening
- Vormen van hypotheekleningen
- Belasting en beperking soorten hypotheke

1 Consumptie

1.1 Keuzeproblemen

Behoeften

Alles wat een mens nodig heeft of waarnaar hij verlangt noemen we behoeften.

Er zijn twee soorten behoeften:

- *basisbehoeften* (of eerste levensbehoeften) zoals voedsel, kleding en een dak boven je hoofd;
- *overige behoeften* (of secundaire behoeften of luxebehoeften) zijn alle andere behoeften zoals een opleiding, uitgaan, sport of een spelcomputer. Vervulling van deze behoeften maakt het leven aangener.

Basisbehoeften en overige behoeften verschillen nogal van elkaar.

Het vervullen van basisbehoeften is voor de mens noodzakelijker dan het vervullen van overige behoeften.

Overige of luxebehoeften verschillen in de tijd. Een smartphone is nu een noodzakelijke behoefte. Tien jaar geleden was het een luxe behoefte.

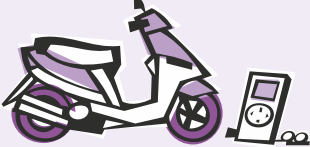
Andere factoren waardoor verschillen in behoeften ontstaan zijn bijvoorbeeld inkomen, leeftijd, gezinssamenstelling, klimaat, sociale omgeving, woonplaats, toekomstverwachting.

Goederen

Er zijn twee verschillende soorten goederen:

- *stoffelijke goederen* kun je aanraken zoals een flesje frisdrank of een cd;
- *onstoffelijke goederen* kun je niet aanraken. Ze hebben vaak met dienstverlening te maken zoals hulp van de dokter of kapper, of het luisteren naar een popconcert.

voorbeeld

Stoffelijke goederen	Onstoffelijke goederen (diensten)	
		Primaire behoeften
		Overige behoeften

Onderscheid in behoeften en goederen

Consumeren

Consumeren is het kopen van goederen en diensten om te voorzien in je behoeften. Ook hier zijn twee verschillende soorten goederen:

- *verbruiksgoederen* of *niet-duurzame consumptiegoederen*. Deze goederen zijn na één keer verbruikt, zoals snacks of een bezoek aan een popconcert;
- *gebruiksgoederen* of *duurzame consumptiegoederen* kun je meer dan één keer gebruiken, zoals een e-bike of een smartphone.

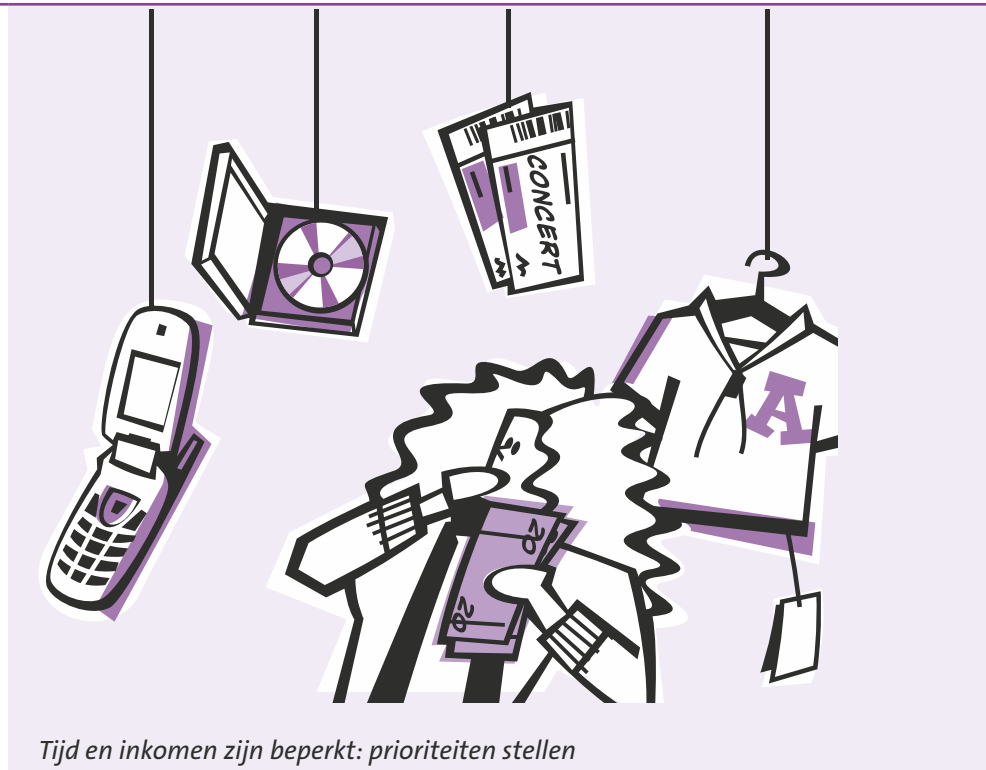
Schaarste

Schaarste is de spanning tussen de eindeloos lijkende behoeften van de mensen en de middelen om deze behoeften te vervullen.

De middelen om behoeften te vervullen zijn beperkt:

- Niet alles kan geproduceerd worden waar behoefte aan is. Schaarste dwingt tot het maken van keuzes: wordt de grond gebruikt voor landbouw of voor huizenbouw, voor natuurgebied of als militair oefenterrein? Schaarste goederen hebben altijd een prijs.
- Niet alle behoeften kunnen vervuld worden: er zijn grenzen aan inkomen en tijd. Schaarste dwingt tot het stellen van prioriteiten: eerst een spijkerbroek kopen en dan een mobieltje? Of eerst mijn examen halen en dan uitgaan? Eerst sparen en dan besteden?

voorbeeld

Tijd en inkomen zijn beperkt: prioriteiten stellen

Welvaart

De welvaart neemt toe zodra de schaarste afneemt. Je kunt dan meer behoeften vervullen.

Je kunt op de volgende manieren behoeften vervullen:

- door zelfvoorziening zoals huishoudelijk werk, het opvoeden van kinderen, het maken van je eigen kleding, het repareren van je fiets;
- door te kopen bij bedrijven; hiervoor moet je zelf uit eigen zak de prijs betalen;
- door te kopen bij de overheid; soms moet je zelf de prijs betalen, bijvoorbeeld voor een identiteitskaart of rijbewijs; soms wordt er voor betaald uit gezamenlijk opgebrachte belastinggelden zoals voor onderwijs en politie;
- door gebruik van natuurlijke hulpbronnen zoals zon, water, wind, groeikracht, grondstoffen, maar ook rust, stilte, ontspanning en frisse lucht.

1.2 Ruilen en geld

Ruilsoorten

Door te ruilen kun je over goederen beschikken waarin je zelf niet kunt voorzien.

We kennen twee soorten ruil:

- *Directe ruil of ruil in natura*: bij directe ruil worden goederen en diensten tegen goederen en diensten geruild. Bijvoorbeeld: ik repareer jouw scooter als jij mijn kamer opnieuw schildert. Door de toegenomen arbeidsverdeling komt directe ruil nauwelijks meer voor. Tijdens de financiële en economische crisis vanaf 2008 tot 2014 bleek het ruilen van diensten met elkaar juist weer aantrekkelijk en populair. De directe ruil compenseerde de terugval in het geldinkomen ten gevolge van de sterk gestegen werkloosheid in Nederland.
- *Indirecte ruil*: bij indirecte ruil ruil je goederen en diensten tegen geld. Ik koop (ruil) een filmkaartje voor € 7,50.
Bij koop en verkoop wordt geld dus tegen een goed geruild.

Arbeidsverdeling of arbeidsspecialisatie

Van arbeidsverdeling of arbeidsspecialisatie is sprake als mensen zich met een onderdeel van het totale productieproces bezighouden.

Er zijn twee vormen van arbeidsverdeling:

- *technische arbeidsverdeling*: specialisatie in een bedrijf (uitvoerend of leidinggevend);
- *maatschappelijke arbeidsverdeling*: specialisatie tussen bedrijven (bloementeel of elektronische apparaten) en beroepen (accountmanager of dokter).

Arbeidsverdeling heeft de onderstaande gevolgen:

- hogere arbeidsproductiviteit: de productie per mens per uur stijgt;
- toename van indirecte ruil: geld kun je gemakkelijk en snel ruilen tegen goederen en diensten. Gemakkelijke ruil bevordert weer de maatschappelijke arbeidsverdeling.

Geldfuncties

Geld heeft verschillende functies:

- *ruilmiddel*: je gebruikt geld om goederen en diensten te kopen;
- *rekenmiddel*: je gebruikt geld om waarde te vergelijken en ermee te rekenen;
- *spaarmiddel*: je bewaart geld voor later.

Geldsoorten

Alles wat algemeen aanvaard wordt als ruilmiddel is geld. Vroeger waren dat bijvoorbeeld schelpen, vee, zout en goud. Nu wordt als geld geaccepteerd:

- *chartaal geld*: dit zijn munten en bankbiljetten; we zeggen ook wel contant geld of cash;
- *giraal geld*: dit is een betaalrekening bij een bank waar je direct over kunt beschikken. De betaalrekening noemt men ook wel *bankrekening*, *rekening courant* of *lopende rekening*.

Als je geld pint uit de automaat zet je giraal geld om in chartaal geld.

Cryptovaluta's

Een cryptovaluta is digitaal geld voor internetbetalingen. Een speciale techniek zorgt ervoor dat betalingen zonder tussenkomst van een bank of van de overheid gedaan worden.

Er is dus ook geen nationale bank of overheid die de waarde van deze 'munt' garandeert.

De bekendste voorbeelden van crypto's zijn de bitcoin en de ethereum.

Door de enorme prijschommelingen worden crypto's tegenwoordig meer gebruikt als een risicovolle belegging dan als een betaalmiddel. Vooral bij jongemannen onder de 35 jaar zijn crypto's populair, maar er zijn veel risico's aan verbonden.

1.3 Inkomens

Inkomensbegrippen

We onderscheiden de volgende inkomensbegrippen:

- inkomen in *geld* zoals loon, een uitkering, schenking;
- inkomen in *natura* zoals auto en laptop van de zaak.
- *nominale* inkomen: inkomen uitgedrukt in een geldbedrag bijvoorbeeld € 100 per week of € 1000 per maand.
- *reële* inkomen: nominale inkomen gecorrigeerd voor prijsstijgingen. Dit inkomen geeft aan hoeveel goederen en diensten je kunt kopen. Het reële inkomen is dus hetzelfde als de koopkracht van het inkomen.

- *modale* inkomen: het meest voorkomende inkomen. In Nederland ongeveer € 40.000 per jaar inclusief vakantietoeslag. Per maand is dit bruto ongeveer € 3.090 en netto ongeveer € 2.300.
- *gemiddelde inkomen*: totaal verdiende inkomen gedeeld door het aantal werkende personen.
- *nationaal* inkomen: som van alle verdiensten van alle huishoudingen in een land bij elkaar.
- *persoonlijk* inkomen: totale inkomen van een persoon.

voorbeeld

Simpele berekening koopkrachtverandering

Als je weet met hoeveel procent je nominale inkomen is gestegen en je weet ook hoe hoog de inflatie is dan kun je de koopkrachtverandering van je inkomen *bij benadering* berekenen.

Stel: je inkomen stijgt in een jaar met 4%. De prijzen zijn in dat jaar met 3% gestegen. Je koopkracht is groter geworden. Ongeveer $4\% - 3\% = 1\%$

Stel: je inkomen stijgt in een jaar met 2%. De prijzen zijn in dat jaar met 4,5% gestegen.

Je koopkracht is kleiner geworden. Ongeveer $2\% - 4,5\% = -2,5\%$

Inkomensbronnen

Er zijn twee verschillende bronnen van inkomen:

- *uit arbeid*: inkomsten uit arbeid kunnen zijn: loon, salaris, honorarium, vakantiegeld, loon in natura.
- *uit bezit*:
 - rente: inkomsten uit spaargeld en obligaties;
 - dividend: inkomsten uit aandelen;
 - huur: inkomsten door een huis of gebouw te verhuren;
 - pacht: inkomsten door grond te verhuren;
 - winst: inkomsten uit je bedrijf.
- *uit overdrachten*: over inkomsten uit arbeid en uit bezit moeten belastingen en sociale premies betaald worden. Hieruit worden de overdrachtsinkomens betaald. Overdrachtsinkomens kunnen we onderverdelen in:
 - uitkeringen betaald uit belastinggeld zoals huursubsidie, bijstand, studiebeurs, studiekostenvergoeding en kinderbijslag ;
 - uitkeringen betaald uit premies zoals pensioen (AOW), werkloosheidsuitkering en uitkering bij arbeidsongeschiktheid (WIA).

Daarnaast zijn er nog overdrachten van inkomens binnen families en vrienden bijvoorbeeld alimentatie, schenkingen en erfenissen.

Inkomensverschillen

Het verschil in inkomen kan komen door een of meer van de volgende oorzaken:

- *opleiding*: hoe hoger de opleiding hoe hoger vaak het inkomen;
- *ervaring*: hoe meer ervaring hoe hoger het inkomen;
- *leeftijd*: meestal hebben ouderen meer ervaring;
- *vraag en aanbod*: als er een personeelstekort dreigt, kunnen werkgevers hogere lonen bieden om aan mensen te komen;
- *talent*: bijvoorbeeld een topartiest of een topvoetballer;
- *verantwoordelijkheid*: meer verantwoordelijkheid vraagt meer inspanning en daar hoort een hogere beloning bij;
- *macht, status en invloed*: bepaalde beroepen hebben meer macht en status zoals specialisten en piloten. Grote vakbonden hebben meer invloed. Topdirecteuren van grote bedrijven hebben meer invloed op de hoogte van hun inkomen;
- *zwaar en onaangenaam werk* wordt beter beloond dan bijvoorbeeld licht kantoorwerk;
- *man/vrouw*: nog steeds blijkt dat vrouwen in eenzelfde beroep minder verdienen dan mannen.

Inkomensverschillen leiden natuurlijk tot verschillen in consumptie (voorkeuren) en consumptiepatronen.

Inkomensindeling

We kennen de volgende indeling van inkomens:

- *het minimuminkomen*: dit is wettelijk vastgesteld het laagste inkomen;
- *het modale inkomen*: het bruto-inkomen dat de grootste groep in Nederland verdient. In 2023 is dat ongeveer € 40.000 per jaar;
- *tweemaal het modale inkomen*: deze groep verdient ongeveer € 75.000 bruto per jaar;
- *het topinkomen*: mensen met een topinkomen verdienen vaak meer dan tien maal het minimuminkomen.

Per 1 januari 2015 zijn de inkomens van topfunctionarissen bij de overheid en de semipublieke sector (bijvoorbeeld ziekenhuizen, onderwijs, cultuur, omroepen) wettelijk beperkt. Het inkomen van deze topfunctionarissen mag niet hoger zijn dan een ministersalaris. In 2023 is dat € 186.414 per jaar per jaar inclusief vakantieuitkering, eindejaarsuitkering, pensioenbijdrage en onkosten.

Inkomensverdeling

Het totale inkomen dat in een land verdiend wordt door middel van het produceren van goederen en diensten noemen we het *nationaal inkomen*.

Hoe het nationaal inkomen verdeeld is over personen noemen we de *personele inkomensverdeling*.

Lorenzcurve

De Lorenzcurve geeft een grafisch beeld van de (scheefheid van de) inkomensverdeling over personen.

Op de x-as staat *cumulatief* het percentage mensen van het totale aantal mensen met een inkomen gerangschikt van laag naar hoog.

Op de y-as staat *cumulatief* hoeveel procent van het totale inkomen de percentages mensen op de x-as verdienen.

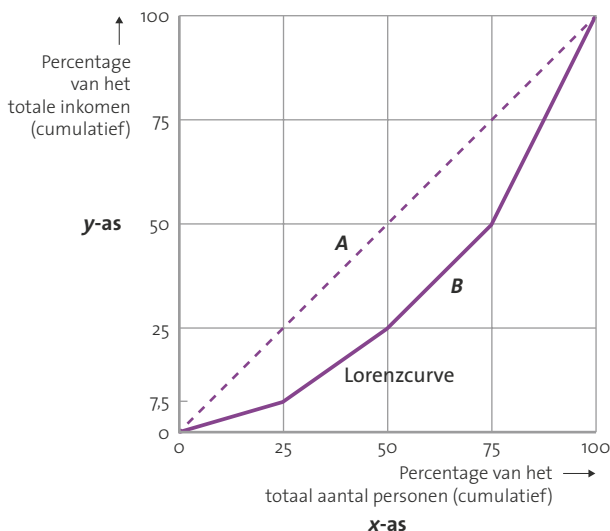
voorbeeld

Cumulatief wil zeggen gestapeld d.w.z. de volgende percentages bij de voorafgaande optellen.

Cumulatief en Lorenzcurve

Personen in percentages <i>apart</i>	Inkomen in percentage <i>apart</i>	Personen in percentage <i>cumulatief</i>	Inkomens in percentages <i>cumulatief</i>
25%	7,5%	25%	7,5%
25%	17,5%	50%	25%
25%	25%	75%	50%
25%	50%	100%	100%
1	2	3	4

- Met behulp van kolom 1 en 2 kun je kolom 3 en 4 maken.
- Met behulp van kolom 3 en 4 kun je de Lorenzcurve tekenen en aangeven hoe scheef de inkomensverdeling in een land is.
- Hoe verder de Lorenzcurve (B) afligt van de gestippelde lijn A, hoe schever de personele inkomensverdeling.

1.4 Budgetteren

Begroting

Een begroting is een overzicht van de geschatte inkomsten en uitgaven in een bepaalde periode.

- Bij een *begrotingstekort* zijn de geschatte uitgaven *groter dan* de geschatte inkomsten. Je moet extra inkomen verdienen, bezuinigen of geld lenen.
- Bij een *begrotingsoverschot* zijn de geschatte uitgaven *kleiner dan* de geschatte inkomsten. Je kunt meer uitgeven of extra geld sparen of reserveren.
- *Reserveren* wil zeggen dat je geld opzij legt voor toekomstige uitgaven.

Budgetteren

Budgetteren is het in evenwicht brengen van de inkomsten en de uitgaven. Een hulpmiddel hierbij is het maken van een begroting en een budgetplan.

- Een *budgetplan* is een overzicht waarbij de verwachte inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn.
- Het *NIBUD* (Nationaal Instituut voor Budgetonderzoek) geeft voorlichting aan consumenten over de manier waarop ze geldproblemen kunnen voorkomen of oplossen.

Uitgaven

Er zijn verschillende soorten uitgaven:

- *Dagelijkse uitgaven* zijn huishoudelijke uitgaven zoals boodschappen, zakgeld voor kinderen, benzinekosten, stomerij en kapper.
- *Vaste lasten* zijn uitgaven die je verplicht moet doen op vaste tijden zoals huur, gas, abonnementen, verzekeringspremies, renteaflissing of aflissing van schulden.
- *Incidentele uitgaven* zijn niet-regelmatige uitgaven of onverwachte uitgaven zoals grote reparaties, aanschaf van meubels, kleding en vakantie-uitgaven.

voorbeeld

Een begroting met onderscheid in uitgaven

Inkomsten		Uitgaven	
Jaarinkomen uit werk	€ 25.600	Dagelijkse uitgaven	€ 10.500
Vakantiegeld	€ 1.850	Vaste lasten	€ 12.500
Kinderbijslag	€ 1.200	Incidentele uitgaven	€ 4.000
		Reserve	€ 1.650
Totaal	€ 28.650	Totaal	€ 28.650

Jongeren hebben vaak nog niet veel dagelijkse uitgaven en vaste lasten. In verhouding houden jongeren veel geld over voor incidentele uitgaven.

Uit het Nibud Scholierenonderzoek van 2020 blijkt dat scholieren meer inkomsten hebben dan vier jaar geleden, maar dat hun ouders ondanks dat steeds meer geld

examenbundel ›

vmbo-gt / mavo **Nederlands**
vmbo-k **Nederlands**
vmbo-gt / mavo **Engels**
vmbo-gt / mavo **Duits**
vmbo-gt / mavo **Frans**
vmbo-gt / mavo **Economie**
vmbo-gt / mavo **Maatschappijkunde**
vmbo-gt / mavo **Geschiedenis**
vmbo-kgt **Aardrijkskunde**
vmbo-gt / mavo **Wiskunde**
vmbo-gt / mavo **Nask 1**
vmbo-gt / mavo **Nask 2**
vmbo-gt / mavo **Biologie**

samengevat }

vmbo **Nederlands 2F**
vmbo **Rekenen 2F**
vmbo-kgt **Economie**
vmbo-kgt **Maatschappijkunde**
vmbo-gt / mavo **Geschiedenis**
vmbo-kgt **Aardrijkskunde**
vmbo-kgt **Wiskunde**
vmbo-gt / mavo **Nask 1**
vmbo-gt / mavo **Nask 2**
vmbo-kgt **Biologie**

Tips, tricks en informatie die jou helpen bij het slagen voor je eindexamen vind je op examenbundel.nl! Nog meer kans op slagen? Volg ons ook op social media. #geenexamenstress

examenidioom + examenbundel + samengevat + zeker slagen! = #geenexamenstress

examenidioom

vmbo **Engels**
vmbo **Duits**
vmbo **Frans**

zeker slagen !

voor vmbo, havo én vwo

9 789006 112474